

Kripta (Minoriti)

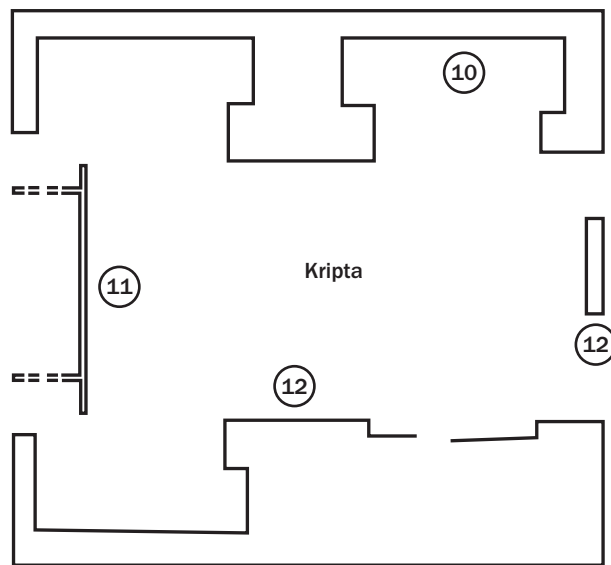
Darko Aleksovski združuje trenutek skrajne intimnosti – na stroj natipkana ljubezenska pisma – s sanjsko pokrajino, polno palm. Nenaslovljena in nikoli poslana pisma – vendar namenjena konkretnim osebam – v objemu večnega poletja govorijo o hrepenjenju po tropskem rajskem vrtu, kjer lahko sadež ljubezni, neoviran od družbenih okov, morda znova dozori na (palmovem) drevesu spoznanja.

V instalaciji **Vadima Fiškina** iz sence vedra za barvo izraste palma. *miss Christmas* odpira fantazmatski svet hrepenenja in projekcij. Kdo še ni sanjal o tem, da bi praznične tradicije zamenjal za december pod tropsko palmo? Namesto palm pa so Evropejci izumili božična drevesa in tako znova in znova posegamo po tistem, česar ne moremo imeti. Da ne omenjamo ubogih božičnih zvezd, prav tako tropskih rastlin, ki so imele to nesrečo, da jih zaradi njihovega izgleda povezujemo z božičnim časom, nato pa jih vsak začetek januarja znova zavržemo.

Kripta, kot profaniran sveti prostor, nas popelje v svet hrepenenja. **Edith Payer** je nekaj katoliških svetnikov interpretirala skozi formo umetnih, plastičnih palm. V hagiografiji palma simbolizira mučence. Prepoznamo svetega Roka z majhnim psom, Marijo Magdaleno in Sočutno, sveto Marijo, ki objokuje Križanega. Plastika, naftni derivat, predstavlja dolgoživost, ki je bliže svetnikom, kakor nam ljudem. Morda pa bomo z antropomorfiziranjem rastlin razvili več sočutja do našega naravnega okolja?

10 Darko Aleksovski. *Nikoli nezaljubljen*, 2025. Prostorska instalacija, poustvarjena na podlagi dela iz leta 2023: *Valovi*, 2025. 11 digitalnih plakatov na vezanih ploščah *Ljubezenska pisma osamljenosti*, 2023. 7 natipkanih pisem na toniranem papirju Fabriano 80 GSM

- 11 Vadim Fiškin.** *miss Christmas*, 2012. Projekcija, vedro
- 12 Edith Payer.** *Svete rastline*, 2025. Skulpturalna instalacija iz umetnih rastlin v kombinirani tehniki: *Sočutna*, 2024/2025
Marija Magdalena, 2025
Sveti Rok, 2025

razstavišča:

UGM Kabinet (Umetnostna galerija Maribor),
Strossmayerjeva ulica 6, Maribor
Sodni stolp + Kripta (Minoriti),
Pristan 8, Maribor

odpiralni čas:
tor-ned, 10.00-18.00

www.ugm.si
www.minoriti.si

Utrujene palme je transnacionalni razstaveni projekt, prilagojen vsakič novemu prizorišču, kjer je vedno sidran na lokalni ravni. Različice Utrujenih palm so se do sedaj odvile v Pavelhaus - Pavlovi hiši v Laafeldu (2019), Le Cube - independent art room v Rabatu (2022) in Art Sonje Center v Seulu (2024). Leta 2026 bo razstava potovala v Museo MARTE v San Salvador. Sopotniki projekta so številni umetniki in kuratorski kolegi David Kranzelbinder, Elisabeth Piskernik, Heehyun Cho in Jure Kirbiš.

Tokratna edicija Utrujenih palm je nastala v produkciji Umetnostne galerije Maribor, kuratorja pa sta Markus Waitschacher in Jure Kirbiš. Partnerja projekta sta Kulturna četrt Minoriti in Lutkovno gledališče Maribor.

UGM

08. 03. – 10. 04. 2025

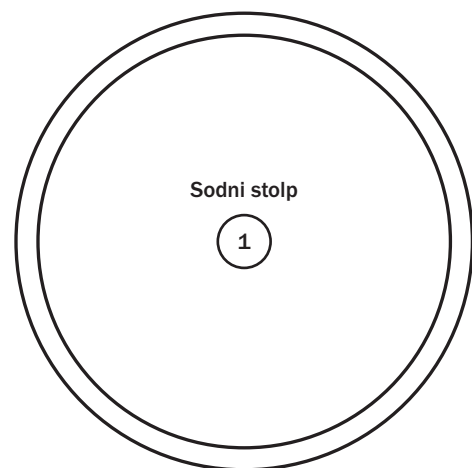
Utrujene palme

To ni razstava o palmah. Palme smo si izposodili kot simbolno podobo - simbol številnih pomenov. Rastline, ne le palme, že od nekdaj uporabljamo za simbolno sporočanje, zato nosijo političen značaj. Olepšujejo, posplošujejo, zakrivajo in vest operejo na zeleno. Palme na razstavi pa so preprosto utrjene. Utrujene od bremena vseh pričakovanj in projekcij, ki so si jih morale oprtati. Od dejanskih naporov, ki so jim bile izpostavljene. In od neskončnih napačnih interpretacij ter zlorab njihovega habitata. Utrujene palme so simptom utrjene družbe, ki kljub spanju ne najde počitka. Palme omogočajo asociacije z več interpretacijami - neke med razkošno oddaljenostjo, sanjskimi počitnicami in žalostnimi tropi, *tristes tropiques*

(Lévi-Strauss). Zaradi segrevanja planeta bodo palme in njihovi prijatelji kmalu lahko (pre)živeli že povsod. A hkrati podnebne spremembe predstavljajo grožnjo njihovim naravnim habitatom. Palme, resda odporne rastline, tudi one le še težka trpijo vsa neurja, poplave, suše in zmrzali. Porast naravnih katastrof in posledičnih groženj napoveduje njihovo in našo prihodnost. Ob tem so palme suvenirji in priče kolonialnih praks. Palme so stoletja razseljevali po vsem svetu. Razvrščali so jih po domnevno znanstvenih kategorizacijah. In jih, skupaj z ljudmi, izkoriščali do popolne izčrpanosti. A palme so tudi simbol upanja, hrepenenja ter uresničenih in neuresničenih želja. Političnim preizkušnjam navkljub, sanjamo o boljšem svetu...

Sodni stolp (Minoriti)

Sodni stolp, tudi Pristaniški stolp, nas kot kraj prihodov in odhodov (oseb in blaga) iz mesta spomni na hrepenenje po oddaljenem kraju. Víctor Cruz in Hugo Portillo v Maribor prinašata spomin na rodni Salvador. Njune tropske skulpture niso prave palme, marveč poskusi rekonstrukcije preteklosti. So *možnost nemogočega*: s preprostimi materiali, najdenimi vejami in bananinimi listi, poskušata improvizirano priklicati spomine na globalni jug. Cruz in Portillo dekonstruirata palmo, ki je za zahodne turiste simbol hrepenenja in jo uporabljata le kot kuliso in rekvizit za ustvarjanje določenih razpoloženj in vzbujanje melanholičnega hotenja. Kakšne družbeno-politične pozicije nam sporočajo te palme? Palma tu nastopa v funkciji simbola turističnega (in drugih oblik) izkoriščanja sveta, pa tudi kot identifikacijski dejavnik. Avtorja palme premikata, presajata, uporabljata in spreminjata, a zanje tudi pozorno skrbita. Kdo pa ima čas, voljo in sredstva, da naj (po)skrbi za naravo?

- 1 **Víctor Cruz & Hugo Portillo.** *Tropske skulpture: Možnost nemogočega*, 2025. Instalacija, les, bananini list

UGM Kabinet (Umetnostna galerija Maribor)

Marko Brecelj, pionir slovenskega performansa, pesnik in aktivist je leta 2015 ustvaril Palmodar, ironičen koledar, ki prikazuje palme ob obmorski promenadi in v centru mesta Koper na slovenski obali Jadrana, ki so jih nedolgo prej pripeljali iz severne Afrike, vendar so v dveh vetrovnih tednih posebej ostre zime pomrzile. Trupla 186 »požrtvovalnih turističnih delavk« so zasuli na deponiji v skupnem grobišču, pogrebne obreda ni bilo. Koledar služi spodjedanju ugleda Nosilca cesarskega mandata, Pilota Demokracije (ustanovitelja stranke Avion), Demokratičnega Despota, Nebodotičnega Šminkerja ter Palmitelja Butal Istre pod Slovenci (različni vzdevki takratnega župana). V širšem smislu pa je spričevalo človeške brezobzirnosti do svojih rastlinskih sobitij.

Od leta 2012 večkrat izveden performans *Bila bi palma*, v katerem **Mateja Bučar** sama postane palma in se obrača z vetrom, hkrati pa je njeno telo projekcijska površina za prikaz kolektivnih podob in zgodb o palmah, je na razstavi predstavljen v obliki dokumentacije. Bučar v performansu naslavlja raznovrstne poglede

o spreminjajočem se svetu okoli nas in o nas v njem, nekje med razmišljanjem in sanjanjem o tehnologiji, ekologiji, družbenih, a tudi zelo osebnih poteh in dejstvih.

Rastoča voda **Metke Krašovec** je del serije nadrealističnih litografij, ki je nastajala skozi daljše obdobje. Grafika na razstavi je del Zbirke UGM. Kot številni motivi iz serije, tudi ta najverjetneje prikazuje objeti par v objemu bujne naravi. Palme se v vetru zibajo in upogibajo v vse smeri. Je to par v vrtincu ljubezni? Ali pa sta le žrtvi slabega vremena?

Tadej Pogačar v seriji dvajsetih fotografij prikazuje palme na Tenerifih, otoku, ki je v Evropi dolgo veljali za odskočno desko za osvajanje novih celin. V podnebju, podobnem afriški celini, so zavojevalci sveta lahko izvajali zaščitene poskuse na rastlinah in živalih. Večina palm na otoku je bilo uvoženih in pomešanih z avtohtonimi sortami. Veličastna flora, ki jo danes občudujejo turisti na Tenerifih, je bila umetno vzgojena in je zapuščina surove evropske kolonialne preteklosti.

Palma **Christine Helene Romirer** se pozibava med obliko in željo. Tropski *bum* se nanaša na posedovanje t. i. *tropskih* rastlin v naših domovih. Rastline so križane in vzgajane do te mere, da jih le še težka opišemo kot žive. Reciklirane in zlikane plastične vrečke in druge vrste plastike so nosilci pomena, v katerih oddaljeno prinesemo domov, domov prinašamo oddaljeno.

Instalacija *Île de Gorée* **Katrin Ströbel** prikazuje s palmami obraslo (urbano) pokrajino otoka Gorée blizu obale Senegala, ki je bil eno izmed izhodišč za trgovino s sužnji med afriško celino in Ameriko. Ströbel v palme usmerja umetni veter: v njih je zapisana bolečina zgodovine, ki so jo (pre)živele, a še vedno se morajo zibati v vetru ter tako služiti in ohranjati podobo eksotičnega in romantičnega oddaljenega kraja.

Roswitha Weingrill v svoji instalaciji iz blaga dele palm razprostira po galerijskem prostoru. Upogibanje in valovanje naj bi nakazovalo na moč vetra, skrivenčene palme pa so karakteristična podoba v poročilih o orkanih. Dictyospermo album, najpogostejšo vrsto palme na Floridi, denimo imenujejo tudi orkanska palma. Palma namreč ob močnih sunkih vetra odvrže liste in tako prepreči obremenitev debla, ki bi lahko drevo dodatno poškodovala.

- 2 **Marko Brecelj.** *Palmodar*, 2015 (koledarja za 2016 in 2017). Fotografije: Damir De Simone, Matevž Pucer, Marko Brecelj; grafično oblikovanje: Borut Wenzel; koledar s spiralno vezavo, 13 listov (vsak), digitalni tisk
- 3 **Mateja Bučar.** *Bila bi palma*, 2012/2023. Ideja, koreografija: Mateja Bučar; ples: Kristina Aleksova, Mateja Bučar; vizualna zasnova: Vadim Fiškin; zvok in glasba: Borut Savski, Errorist; tekst: Renata Salecl; software: Miha Grčar, video odlomek performansa: Mateja Bučar, 2025
- 4 **Metka Krašovec.** *Rastoča voda*, 1975. Litografija na papirju
- 5 **Tadej Pogačar.** *Twenty Palm Trees of Santa Cruz de Tenerife*, 2009. Instalacija, 20 barvnih fotografij, edicija: 1/3 + 1 avtorski izvod
- 6 **Christina Helena Romirer.** *tropski bum (palma)*, 2020. Baker, beton, plastika, kabel, lepilni trak

- 7 **Katrin Ströbel.** *Île de Gorée*, 2011. Digitalni tisk (risba), 2 ventilatorja *Géographie de la peine capitale*, 2016. Kolaž in risba
- 8 **Roswitha Weingrill.** *Kako prepogibati palmo*, 2025. Različne tkanine

Bazen (Umetnostna galerija Maribor)

V izobraževalnem prostoru – tako imenovanem Bazenu – naš pogled z Zemlje pobegne proti okoliškemu vesolju. **Edith Payer** je zasnovala različne planete in nebesna telesa, ki jih lahko obiskovalci zasadijo s palmami. Zgodovina Zemlje pripoveduje o tesni povezavi med kolonializmom in rastlinami. Kako bo to videti v prihodnosti, ko bodo ljudje kolonizirali različne planete? Bomo v vesolje ob vseh svojih grdi lastnostih ponesli tudi kaj lepega?

- 9 **Edith Payer.** *Palmiverzum*, 2025. Participativna risba

